

STRESZCZENIE

Celem rozprawy jest przedstawienie i charakterystyka strategii komunikacyjnych zastosowanych przez Donalda Tuska w pięciu wybranych gatunkach wypowiedzi politycznych transmitowanych przez różne stacje telewizyjne w latach 2007-2017. Polityk, szczególnie pełniący eksponowane stanowiska w świecie polityki, jest kreatorem rzeczywistości publicznej i ma wpływ na kształtowanie się określonych praktyk komunikacyjnych. Wybór wypowiedzi przekazywanych za pośrednictwem telewizji podyktowany był tym, że były one najczęściej komentowane i cytowane we fragmentach przez wszystkie media, co miało znaczący wpływ na kształtowanie się publicznego wizerunku D. Tuska. Wszystkie wykorzystane strategie służą przede wszystkim osiągnięciu konkretnych celów politycznych, prowadzących do zdobycia bądź utrzymania władzy i umocnienia swojego przekazu ideologicznego.

Analizę oparto o następujące gatunki dyskursu politycznego: *exposé*, orędzie inauguracyjne, debatę, wywiad oraz konferencję prasową. Każdy z nich ma określone funkcje, scenariusz, sposoby relacji interakcyjnych.

Zakres tematyczny wymagał odniesienia się do przestrzeni komunikacyjnej, którą wyznaczają dwa przenikające się dyskursy: polityczny i medialny, a stosowane w nich strategie komunikacyjne warunkują działanie nadawcy wypowiedzi. Ma on względną autonomię wyboru, gdyż jest ograniczony przymusami dyskursów, w których funkcjonuje.

Najlepszym narzędziem realizacji celów, bez względu na typ dyskursu czy styl jest strategia komunikacyjna, która stała się pojęciem podstawowym dla interdyscyplinarnej nauki o komunikowaniu, a w konsekwencji i dla językoznawstwa. Na każdym z trzech poziomów dyskursu wykorzystywane są inne strategie.

Skuteczność zastosowanej przez polityka strategii jest celem podstawowym, warunkującym jej wybór, który musi podlegać ciągłej weryfikacji ze względu na zmieniającą się sytuację nadawczo-odbiorczą.

Przyjęto, że strategie komunikacyjne zależne są od gatunku, który narzuca określony scenariusz zachowań nadawczych. Opisane w niniejszej pracy zjawiska językowe i komunikacyjne mają odzwierciedlenie w idiosytylu D. Tuska.

Materiałem źródłowym są teksty mówione. Wiodącą metodą badawczą jest analiza dyskursu politycznego uwzględniającego poziom tekstowy (strukturalny) i pragmatyczny. Stawia ona w centrum dyskurs rozumiany jako zdarzenie komunikacyjne warunkujące społeczne funkcjonowanie ludzi, dla których język jest podstawowym narzędziem komunikowania się. W podjętej analizie dyskurs rozumiany jest nie tylko w kategorii wymiany komunikacyjnej, ale jako złożona całość, w której język związany jest z ideologią, wiedzą, strategiami społecznymi i komunikacyjnymi. W niniejszej pracy zastosowano również metodę porównawczą oraz metody czysto empiryczne, które są niezbędne do opisu i kwalifikacji strategii oraz w jakiejś mierze do uchwycenia społecznych reakcji na takie zabiegi.

W wypowiedziach o charakterze konwersacyjnym (interakcyjnym) Donald Tusk najczęściej stosuje względem polityków strategie konfrontacyjne, natomiast względem dziennikarzy – kooperacyjne i grzecznościowe. W gatunkach-przemówieniach, takich jak orędzie i *exposé*, dominują strategie o charakterze autoprezentacyjnym.

SUMMARY

The aim of the dissertation is to present and characterize the communication strategies used by Donald Tusk in five selected genres of political statements, broadcast by various television stations in the years 2007-2017. A politician, especially one who holds a prominent position in the world of politics, is a creator of public reality and has an impact on the formation of certain communication practices. The choice of statements transmitted via television was dictated by the fact that they were most often commented and quoted in fragments by all media, which had a significant impact on the formation of the public image of D. Tusk's public image. All the strategies used serve primarily to achieve specific political goals, leading to gaining or maintaining power and strengthening his ideological message.

The analysis was based on the following genres of political discourse: exposé, inaugural address, debate, interview and press conference. Each of them has specific functions, scenario, ways of interactional relations.

The best tool for achieving goals, regardless of discourse type or style, is communication strategy, which has become a fundamental concept for the interdisciplinary science of communication and, consequently, for linguistics. Different strategies are used at each of the three levels of discourse.

The effectiveness of the strategy employed by the politician is the primary objective that determines its selection, which must be continually reviewed due to the changing situation between sender and receiver.

It was assumed that communicative strategies depend on the species, which imposes a specific scenario of broadcasting behavior. The linguistic and communicative phenomena described in this dissertation are reflected in the idiosyncrasy of D. Tusk.

Oral texts are the source material. The leading research method is the analysis of political discourse taking into account the textual (structural) and pragmatic level. It puts in the center the discourse understood as a communicative event conditioning the social functioning of people for whom language is the basic tool of communication. In the analysis undertaken, discourse is understood not only in the category of communicative exchange, but also as a complex whole in which language is related to ideology, knowledge, social and communicative strategies. The present study also employs a comparative method and purely empirical methods, which are necessary to describe and qualify strategies and to some extent to capture social reactions to such treatments.

In his statements of a conversational (interactive) character, Donald Tusk most often uses confrontational strategies towards politicians, while towards journalists – cooperative and polite ones. In the speech genres, such as the address and exposé, self-presentational strategies predominate.